

OŠ STJEPANA IVIČEVIĆA

MAKARSKA

Klasa:

Ur. br.:

**PROGRAM PREVENCIJE ZLOUPORABE SREDSTAVA OVISNOSTI I
DRUGIH OBLIKA OVISNIČKOG PONAŠANJA**

ŠKOLSKA GODINA 2011 /12.

Makarska,10. rujna 2011.god.

UVOD

ŠPPO je koncipiran kao integralni dio odgojno-obrazovnog procesa koji, u najvećoj mjeri, neposredno provodi stručni kadar u školama. Temeljni mu je cilj u interesu zaštite zdravlja smanjiti interes djece i mladeži za iskušavanje sredstava ovisnosti. Suvremeno doba donosi sa sobom sve veći problem ovisnosti o različitim sredstvima (duhan, alkohol i dr.), a što je popraćeno različitim oblicima asocijalnog ponašanja. Činjenica da je broj ovisnika u porastu, naročito među mlađom generacijom, postavlja nam zadatak pravodobnog interveniranja odnosno osmišljavanja i provođenja Školskog preventivnog programa zlorabotrebne sredstava ovisnosti (ŠPPO). Najbolji način za smanjenje broja ovisnika je dobra i učinkovita prevencija koja je zajednički posao policije, pravosudnih institucija, službe socijalne skrbi, odgojno-obrazovnih institucija i obitelj.

CILJ

Osnovni cilj je unaprijediti zaštitu zdravlja mladih i samim time smanjiti interes za sredstva ovisnosti, ako i omogućiti djetetu stvaranje pozitivne slike o sebi, pomoć u rješavanju kriznih situacija, otvoriti komunikaciju između učitelja i učenika, prihvatiti različitost među djecom, organizirati slobodno vrijeme, ponuditi različite izvanastavne i izvanškolske aktivnosti, osposobiti učenika za samopomoć i samozaštitu.

RAZRADA AKTIVNOSTI

ŠPPO ima deset djelatnih točaka. Te su točke sljedeće:

1. OSPOSOBLJAVANJE UČITELJA

Osposobljavati sadašnje i buduće učitelje tako da unapređenjem i osuvremenjenjem pedagoškog rada i na druge načine postanu kreatori "kvalitetne škole", "zdrave škole", "škole bez neuspjeha", škole koja se prilagođava učenicima i njihovim najvažnijim potrebama u procesu odrastanja, škole koja prihvaća različitost, koja ohrabruje, snaži i njeguje samopoštovanje djece, škole koja shvaća što je zapravo važno u životu čovjeka, škole koju djeca vole i koju doživljavaju kao ugodan milje i izvor radosti, a ne kao mjesto frustracija, nepotrebnih opterećenja, poniženja, neuspjeha, nepravde...

Aktivnosti:

- permanentna izobrazba da bi se sukladno koncepciji unaprijedila briga za djecu,
- edukacija Inkluzija učenika s poremećajima autističnog spektra prof. Rehabilitator Vedrana Vučković 08. 09. u organizaciji stručne službe
- predložene stručne teme na Učiteljskom vijeću :
  1. Kako poticati kreativnost djece- psiholog
  2. Intervencije u kriznim stanjima škole- školski liječnik
  3. Djeca s disleksiom, disgrafiom, diskalkulijom- logoped
  4. Kako razgovarati s djecom i roditeljima-pedagog
  5. Dani hrvatskog jezika- govor mog zavičaja kroz prošlost kroz prošlost i sadašnjost-knjižničari
- predavanje za učitelje u organizaciji udruge "Lanterna"
- provođenje radionica kvalitetne komunikacije i savjetodavni rad kojeg provodi stručna služba

2. AFIRMACIJA KARIJERE USPJEŠNOG RODITELJSTVA

Bez dobre suradnje i povezanosti škole s roditeljima teško je ostvariti kvalitetnu brigu za djecu, a važnost te suradnje je i dio školskog razvojnog plana. Škola kontinuiranim odgojnim radom može mnogo učiniti u afirmaciji institucije braka i obitelji, može unaprijediti znanje roditelja o metodama odgoja djece, pomoći im da se bolje snalaze u rješavanju adolescentnih i drugih problema te ih uputiti u mogućnosti davanja doprinosa smanjenju rizika uzimanja sredstava ovisnosti kao i mogućnostima ranog otkrivanja i intervencije ukoliko se to dogodi.

U provođenju programa edukacije roditelja, na zahtjev škola, mogu sudjelovati i vanjski kompetentni stručnjaci (npr. Centar za obitelj Split).

Aktivnosti:

- izrada panoa, letaka i prezentacije stručne službe za roditelje i učenike, a koje se tiču škole i odrastanja
- uključivanje roditelja u školske projekte i događanja- planirano po kurikulumu
- roditelji govore o svojim zanimanjima (8.raz. - profesionalna orijentacija)
- predložene radionice i predavanja za roditelje (priloženo u godišnjem planu i programu - stručna služba)
- radionice odgovornog roditeljstva- udruga "Lanternu"
- predavanje za roditelje na temu prevencije- stručnjaci NZJZ
- suradnja s Centrom za socijalnu skrb
- savjetodavni rad s roditeljima- stručna služba, školska liječnica

3. BOLJA ORGANIZACIJA I PROVOĐENJE KVALITETNOG I NERIZIČNOG SLOBODNOG VREMENA UČENIKA

Posebna pozornost će se posvetiti uključivanju visokorizične djece u izvanškolske sportske i druge aktivnosti kao alternativu njihovu skretanju prema društvu u kojem se konzumira alkohol, duhan ili droga. I ovu točku programa škola provodi zajedno s drugim institucijama lokalne zajednice, a u skladu s Razvojnim planom škole.

Aktivnosti:

- uključiti učenike u rad izvanastavnih aktivnosti
- osnovati učeničku zadrugu, osmisliti njezin program i animirati učenike za djelovanje u njoj
- dobro pripremiti i organizirati izlete i ekskurzije
- sportski susreti i turniri
- poticati izvanučioničku nastavu
- uključivati i rizične i kreativne u projekte tipa Parlaonica, dramsko izražavanje i sl.
- suradnja s udrugom "Lanternu" u provođenju projekta "Izaberi nešto za sebe", Biciklijada, "Mjesec borbe protiv ovisnosti", "Zidovi moga grada", "Slobodno vrijeme je važno"...
- suradnja sa svim sportskim i ostalim klubovima i udrugama koje nude djeci zdrave i poželjne sadržaje

4. SPECIFIČNO OBRAZOVANJE O SVIM RELEVANTNIM PITANJIMA U SVEZI S PUŠENJEM DUHANA, PIJENJEM ALKOHOLA I UZIMANJEM DROGA

Kao sastavni dio curriculumu škola mora omogućiti učenicima specifično obrazovanje o svim relevantnim pitanjima u svezi s pušenjem duhana, pijenjem alkohola i uzimanjem droga. Danas

je sve izraženija potreba da se djecu educira o svim rizicima vezanim uz igre na sreću (sportske kladionice, automati, kockanje) i kompjutorske igre. Posebna se pozornost poklanja tumačenju uzroka uzimanja droga (i drugih sredstava ovisnosti, razvoja ovisnosti, utjecaja na strukturiranje rada mozga, formiranje osobnosti, proces odrastanja i osamostaljenja tijekom adolescencije.

Učenike se upućuje na sve štetne posljedice i rizike koje zbog toga mogu imati na zdravstvenom, psihološkom, socijalnom, ekonomskom i etičkom planu. Ta specifična edukacija ima za cilj utjecati na oblikovanje poželjnih stavova, odvrćati strahom od posljedica i neutralizirati liberalni stav da je probati popušiti pokoju cigaretu ili uzeti pokoju dozu droge samo jedan gotovo nerizičan usputan doživljaj, nešto uobičajeno i "normalno" za mladog čovjeka koji želi što više spoznati i zabaviti se. U provođenju ove točke mogu pomoći vanjski stručnjaci, osobito stručni timovi centara za sprečavanje i izvanbolničko liječenje ovisnika.

Aktivnosti:

- gosti predavači iz Zavoda za javno zdravstvo SDŽ i Centra za obitelj
- naglašavati navedene sadržaje kroz redovnu nastavu i satove razrednika -za sve učenike
- suradnja psihologa i nastavnika kemije i biologije :PP i radionica na temu "Kako droga djeluje na mozak"- za učenike osmih razreda
- izrada panoa na navedene teme
- suradnja vjeroučitelja i nastavnika biologije te izrada zajedničkog projekta na temu prevencije- za učenike osmih razreda
- Kako odgojiti nepušača – radionica za 5. i 6. . razred- pedagog

5. UČENJE SOCIJALNIH VJEŠTINA

Posebnim pedagoškim postupkom (kroz radionice), mladi se unaprijed osposobljavaju za nalaženje kvalitetnog odgovora i alternative za mnoge tipične motive, situacije i razloge zbog kojih se započinje s uzimanjem sredstava. Tu se posebna pozornost posvećuje učenju mladih vještini prihvatljivog samopotvrđivanja, komunikacije, zdrave zabave, rješavanju problema i kriznih situacija, njegovanju samopoštovanja, odupiranju negativnim utjecajima vršnjaka, modnih trendova, medija.

Aktivnosti:

- prigodne radionice za učenike (učitelji, razrednici, stručna služba)
- projekti : Parlaonica, Stop nasilju- Za sigurno i poticajno okruženje u školama (radionice vršnjačke pomoći- pedagog).

6. DISKRETNI PERSONALNI ZAŠTITNI POSTUPAK

Za visokorizičnu djecu (koju treba promatranjem i uporabom psihosocijalnih indikatora otkrivati u svakom razredu), što ranije treba početi provoditi diskretni, personalni zaštitni postupak. Radi se o specifičnom pedagoškom pristupu kojim se na diskretan način ohrabruje, motivira i gradi samopouzdanje i samopoštovanje preosjetljive i teže prilagodljive djece koja su iz bilo kojeg dodatnog razloga (najčešće zbog teže obiteljske patologije) ili rizične naravi, posebno ugrožena. Ovu točku tijekom odgojno-obrazovnog rada u razredu neposredno provode učitelji, nastavnici i osobito razrednici.

Aktivnosti:

- timski rad stručne službe, razrednika i razrednog vijeća na poduzimanju niza mjera za rizičnu djecu
- suradnja s Centrom za socijanu skrb te provođenje zajedničkih akcija
- asistent u nastavi

7. RAZRED KAO TERAPIJSKA ZAJEDNICA

Za učenike koji su postali “problem” preporuča se tehnika razred kao terapijska zajednica. Ta tehnika omogućava korištenje golemih potencijala učenika u razredu za pomoć onim pojedincima kojima prijeti opasnost od isključenja i koji svojim ponašanjem ugrožavaju ostale. Tim postupkom mladi uče pomagati osobama s problemima, što pomaže i njima da se lakše nose s vlastitima izazovima.

Taj postupak pridonosi i smanjenju broja učenika koji se isključuju ili sami napuštaju školu zbog uzimanja droga. Poznato je da odvajanje od zdravog, normalnog okruženja ubrzava propadanje u problematičnom okruženju. Ovu tehniku trebaju koristiti razrednici i stručni suradnici same škole.

Aktivnosti:

- koristiti metode suradničkog učenja i u svakodnevnom radu s učenicima, razvijati i poticati suradnju među učenicima
- poticanje razvoja sposobnosti, znanja i vještina kroz slobodne aktivnosti, izbornu, dodatnu, dopunsku nastavu i različite oblike natjecanja kroz nastavu.

8. MJERA SEKUNDARNE PREVENCIJE OVISNOSTI

Škola mora pridonositi poboljšanju mjera sekundarne prevencije ovisnosti unapređenjem mjera ranog otkrivanja konzumenata u suradnji s obiteljima, vanjskim stručnjacima (osobito onima u centrima za sprečavanje i izvanbolničko liječenje ovisnosti i školskom preventivnom medicinom), osiguravati dijagnostiku i nakon toga kvalitetnu intervenciju i pomoć u tretmanu učenika konzumenata droga i ovisnika.

Aktivnosti:

- suradnja s Centrom za socijalnu skrb i provođenje zajedničkih mjera
- suradnja s Centrom za prevenciju i vanbolničko liječenje ovisnosti u Makarskoj
- suradnja sa Zavodom za javno zdravstvo SDŽ
- suradnja s Centrom za obitelj
- suradnja s školskom liječnicom

9. SUSTAVNO SPRJEČAVANJE DOSTUPNOSTI (PREPRODAJA) DROGA U SAMOJ ŠKOLI I NEPOSRETNOM OKRUŽJU ŠKOLE

Škola mora osigurati poduzimanje potrebnih mjera kako bi se sustavno sprečavala dostupnost (preprodaja) droga u samoj školi i neposrednom okruženju škole. Dobrom i neposrednom suradnjom škole i lokalne policije mnogo se može učiniti da se ta institucija i njezino neposredno okruženje zaštiti od dostupnosti droga. U suradnji s institucijama u zajednici koje su dužne osigurati adekvatnu zaštitu, pomoć i nadzor nad učenicima.

Aktivnosti:

- suradnja s lokalnom zajednicom
- suradnja s PU Makarska

10. STALNA EDUKACIJA DJELATNIKA ŠKOLE

Škola mora osigurati stalnu edukaciju svojih djelatnika da bi oni što kvalitetnije provodili, unapređivali i kontinuirano evaluirali ŠPPO (putem anketa, istraživanja) kao važnu sastavnicu globalne nacionalne strategije koja se koordinirano provodi na području čitave države. U okviru ove točke posebno se vodi računa o upoznavanju stručnjaka školskog sustava s mogućnostima i

načinima suradnje škole s drugim institucijama u zajednici, u rješavanju brojnih pitanja u svezi s drogom.

Aktivnosti:

- prisustvovanje seminarima organiziranim od strane AZOO te strukovnim skupovima
- stručnjaci predavači iz drugih ustanova (ZJZ SDŽ-a, Centar za obitelj)

PRILOZI (vezano uz točku 4.)

1. Aktivnosti ŠPPO kroz nastavne predmete

Hrvatski jezik - kroz lektiru, filmsku i TV kulturu, izražavanje i stvaranje obrađuju se odnosi u obitelji, odgovornost za vlastite postupke, odrastanje, smisao postojanja, ljudskih vrijednosti i drugo. Kroz samostalan pismeni rad na određenu temu učitelji mogu identificirati učenike koji imaju osobnih ili obiteljskih problema a koji bi ih mogli dovesti u skupinu djece rizičnog ponašanja te na osnovu toga mogu na vrijeme intervenirati.

Likovna kultura - kroz likovno izražavanje i stvaranje učenici iskazuju vlastitu osobnost, probleme. Pomnim praćenjem i analizom otkrivati učenike rizične skupine ponašanja. Tijekom rada učenika razvijati upornost u radu, preciznost, kreativnost, osjećaj za boje, estetske vrijednosti.

Tjelesna i zdravstvena kultura – razvijati fizičku kondiciju kod učenika, motoriku, koordinaciju pokreta, razvijati zdravstveno-higijenske navike, podučavati ih očuvanju i unapređivanju zdravlja, pravilnoj prehrani.

Priroda i društvo – podučavati učenike zdravom životu, govoriti o neprijateljima zdravlja, o negativnim pojavama koje ugrožavaju ljudsko zdravlje, razvijati ljubav prema prirodi i očuvanju prirode.

Priroda – Disanje (štetnost pušenja), Čovjek kao biološko biće, Pubertet i teškoće sazrijevanja, Alkohol, droga, pušenje, Zdrava prehrana, Zdravi život, Zaštita zdravlja, Zaštita prirode i okoliša.

Biologija - Problemi odrastanja, Spolnost, Zarazne bolesti, Negativno samopotvrđivanje preko pušenja i pijenja alkohola, Recimo DA zdravom životu, Ekološka svijest, Virusi-AIDS i hepatitis, Biološka ovisnost čovjeka i okoline, Spolni odnos, Štetno djelovanje nikotina, alkohola i droga, Tabletomnija, Bolesti organa za disanje i krvotoka, Spolne bolesti, Kako sačuvati život i zdravlje.

Kemija – Lijekovi - važnost pravilne upotrebe i doziranja, Što su to antibiotici i analgetici, Što su sedativi.

Vjeronauk - ukazivati učenicima na pozitivne oblike ponašanja kao i pozitivna osjećanja prema drugim ljudima, pozitivnim metodama stimulacije motivirati učenike za rad i učenje, razvijati kod učenika osjetljivost na probleme drugih te poučavati ih nesebičnom pomaganju drugima.

2. Rad s učenicima na satovima razrednog odjela

Osnovni cilj rada s učenicima je naučiti ih što više životnih stvari o kojima ne čuju kroz nastavu. Izvori informacija iz kojih djeca crpe svoja znanja o važnim životnim pitanjima vrlo često su

neadekvatni, vrlo malo razgovaraju o tim problemima s roditeljima, pa bi im škola morala dati više odgovora na neka važna pitanja. Razrednici će analizirati odgojnu situaciju u svom odjelu i prema dobivenim rezultatima izvršiti konkretizaciju problema i planirati njihova rješavanje. Znakovi za pojačano djelovanje i individualno pomaganje djetetu su: neopravdano izostajanje s nastave, smanjenje školskog uspjeha, agresivnost, povlačenje u sebe, nedolično ponašanje, otuđivanje imovine, eksperimentiranje s duhanom, alkoholom, ljepilom, promjene u obitelji (prinova, razvod, smrt..).

Teme o kojima bi škola morala dati učenicima odgovore:

Kako kontrolirati svoje emocije?

Učenje i radne navike

Mirno rješavanje sukoba

Izbor škole i zanimanja

Kako komuniciramo?

Humani odnosi među spolovima

Odnosi učenik-učenik, učenik-roditelj, učenik-učitelj

Ovisnosti- zdravstveni odgoj

Pubertet i odrastanje

Što je to biološka, a što emocionalna zrelost

Psihološke promjene u pubertetu i odrastanje

AIDS i druge zarazne spolne bolesti

Kada potražiti pomoć odraslih i prijatelja

Je li me lako nagovoriti

Kako samostalno donositi odluke i dr.